

**2019 ОНЫ 3 ДУГААР
УЛИРЛЫН ӨРГӨДЛИЙН
СУДАЛГАА**

**ХЯНАЛТ ШАЛГАЛТ,
ЗОХИЦУУЛАЛТЫН
ГАЗАР**

Улаанбаатар хот
2019 он

АГУУЛГА

1. ӨРГӨДӨЛ, ГОМДЛЫН СУДАЛГАА.....	2
1.1 Салбарын үзүүлэлтүүд	2
1.1.1 Үнэт цаасны зах зээл	3
1.1.2 Даатгалын салбар.....	4
1.1.3 Банк бус санхүүгийн байгууллага.....	6
1.1.4 Хадгаламж зээлийн хоршоо	6
2. ӨРГӨДӨЛ, ГОМДЛЫН ШИЙДВЭРЛЭЛТ	7

ХҮСНЭГТ

Хүснэгт 1. Үнэт цаасны зах зээлтэй холбоотой өргөдлийн утга	3
Хүснэгт 2. Үнэт цаасны зах зээлтэй холбоотой өргөдөл, гомдлын шийдвэрлэлт	3
Хүснэгт 3. Даатгалтай холбоотой ирсэн өргөдлийн утга	4
Хүснэгт 4. Даатгалтай бүтээгдэхүүний төрөл	4
Хүснэгт 5. Үнэт цаасны зах зээлтэй холбоотой өргөдөл, гомдлын шийдвэрлэлт	5
Хүснэгт 6. Урьдчилж шийдвэрлэсэн даатгалын нөхөн төлбөрийн дүн	5
Хүснэгт 7. ББСБ-ын үйл ажиллагаатай холбоотой өргөдөл.....	6
Хүснэгт 8. ББСБ-ын үйл ажиллагаатай холбоотой өргөдөл, гомдлын шийдвэрлэлт.....	6
Хүснэгт 9. ХЗХ-ны үйл ажиллагаатай холбоотой өргөдлийн товч утга	6
Хүснэгт 10. ХЗХ-ны үйл ажиллагаатай холбоотой өргөдөл, гомдлын шийдвэрлэлт.....	6
Хүснэгт 11. Өргөдөл, гомдлыг шийдвэрлэсэн байдал	7

ДҮРСЛЭЛ

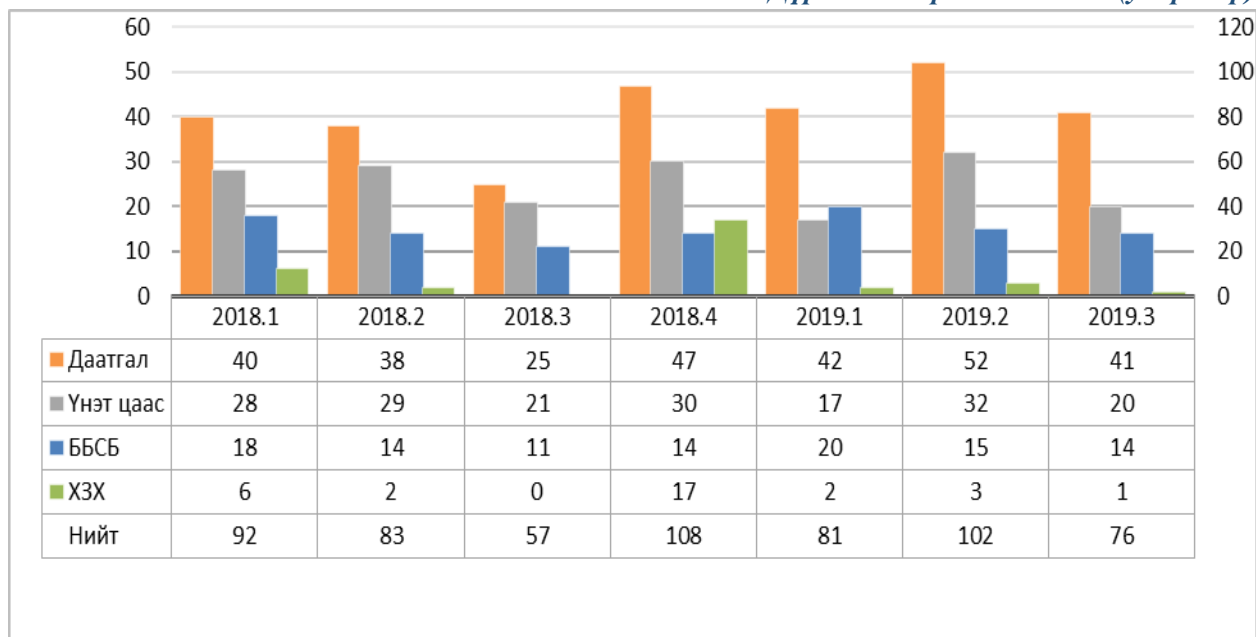
Дүрслэл 1. Өргөдлийн тоо (улирлаар).....	2
Дүрслэл 2. Өргөдөл шийдвэрлэх дундаж хугацаа (хоногоор)	7

1. ӨРГӨДӨЛ, ГОМДЛЫН СУДАЛГАА

Санхүүгийн зохицуулах хорооны Хяналт шалгалт, зохицуулалтын газар нь хөрөнгө оруулагч, үйлчлүүлэгчдээс ирүүлсэн өргөдөл, гомдлыг хянан санал, дүгнэлт гаргаж хуульд заасан эрх хэмжээний хүрээнд урьдчилан шийдвэрлэх чиг үүргийг хэрэгжүүлдэг.

Хяналт шалгалт, зохицуулалтын газарт хөрөнгө оруулагч, үйлчлүүлэгчдээс 2019 оны 3 дугаар улирлын байдлаар өссөн дүнгээр нийт 259 өргөдөл ирсэн байна.

Дүрслэл 1. Өргөдлийн тоо (улирлаар)

Тайлант хугацаанд Хороонд ирүүлсэн нийт өргөдөл, гомдлын тоог 2018 оны мөн үетэй харьцуулахад 38.6 хувиар өссөн үзүүлэлттэй байна. Тайлант хугацаанд үнэт цаасны зах зээл, хадгаламж зээлийн хоршооны салбаруудаас бусад зохицуулалтын салбаруудад хамаарах өргөдөл, гомдлын тоо өссөн бөгөөд ялангуяа даатгалын үйл ажиллагаатай холбоотой өргөдөл, гомдлын тоо өмнөх онуудын улирлын үзүүлэлтүүдтэй харьцуулахад хамгийн дээд хэмжээнд буюу 21.3 хувийн өсөлтөнд хүрсэн байна.

1.1 Салбарын үзүүлэлтүүд

Тусгай зөвшөөрөл эзэмшигч, үйлчлүүлэгч, үнэт цаас гаргагч, хөрөнгө оруулагчдын хоорондын маргааныг Санхүүгийн зохицуулах хорооны эрх зүйн байдлын тухай хуулийн 4 дүгээр зүйлийн 4.1, 33 дугаар зүйлийн 33.1, Даатгалын тухай хуулийн 82 дугаар зүйлийн 82.1.1-д тус тус заасан чиг үүргийг хэрэгжүүлэх хүрээнд санхүүгийн зах зээл дээр үйл ажиллагаа эрхэлж буй үнэт цаас, даатгал, банк санхүүгийн байгууллагын үйлчлүүлэгч, хадгаламж, зээлийн хоршооны гишүүд болон иргэдээс Хороонд хандаж, 2019 оны 3 дугаар улиралд ирүүлсэн өргөдөл, гомдлын талаарх мэдээллийг дор сийрүүлэв.

1.1.1 Үнэт цаасны зах зээл

Тайлант хугацаанд үнэт цаасны зах зээлийн байгууллагуудтай холбоотой нийт 69 өргөдөл, гомдол ирснээс 63 нь хуулийн хугацаанд хянан шийдвэрлэгдэж, 6 өргөдөл хянагдах шатанд байна. Өргөдөл, гомдлыг товч утгаар нь ангилбал:

Хүснэгт 1. Үнэт цаасны зах зээлтэй холбоотой ирсэн өргөдлийн утга

Д/д	Өргөдөл, гомдлын товч утга	2018/III	Эзлэх	2019/III	Эзлэх
		тоо	хувь	тоо	хувь
1	Хувьцаа зөвшөөрөлгүй арилжаалсан	24	30.4%	40	58.0%
2	Хувьцааны бүртгэл, дансны мэдээлэл шалгуулах	22	27.8%	9	13.0%
3	Хувьцааны тоо өөрчлөгдсөн	2	2.5%	-	-
4	ҮЦК, ХК-ийн үйл ажиллагаа	10	12.6%	10	-
5	Хорооноос өгсөн үүрэг, даалгаврыг биелүүлээгүй	1	1.2%	-	-
6	Лавлагаа гаргуулах	2	2.5%	-	-
7	Ногдол ашиг	4	5.0%	-	-
8	Хувьцаа эзэмшигчийн нэр зөрсөн	4	5.0%	-	-
9	Данс нээлгэх тухай	2	2.5%	-	-
10	Хувьцааг шилжүүлэх, шилжүүлэн авах	1	1.2%	-	-
11	Хөрөнгө оруулалтын сан	2	2.5%	4	5.8%
12	Бусад	4	6.3%	6	8.7%
	Нийт	78	100.0%	69	100.0%

Дээрх өргөдлүүдийн 58.0 хувийг эзэмшигчийн зөвшөөрөлгүй арилжаалагдсан хувьцаатай холбоотой өргөдөл, гомдол эзэлж байгаа бөгөөд эдгээрийг өмнө нь Үнэт цаасны хороо /хуучнаар/-ноос үйл ажиллагаа эрхлэх тусгай зөвшөөрлийг хүчингүй болгосон брокер, дилерийн компаниудаар дамжуулан арилжаалсан байна.

Хороонд үнэт цаасны зах зээлтэй холбоотой иргэн, хуулийн этгээдээс ирүүлсэн өргөдөл, гомдлыг дараах байдлаар урьдчилан шийдвэрлэв.

Хүснэгт 2. Үнэт цаасны зах зээлтэй холбоотой өргөдөл гомдлын шийдвэрлэлт

Д/д	Өргөдөл, гомдол шийдвэрлэсэн утга	2018/III	2019/III
		тоо	тоо
1	Хорооноос үүрэг, даалгавар хүргүүлсэн	6	15
2	Хууль, хяналтын байгууллагад харъяаллын дагуу шилжүүлэх	23	14
3	Албан бичгээр холбогдох хариуг өгч шийдвэрлэсэн	45	34
4	Хуулийн хугацаанд хянагдаж байгаа	4	6
	Нийт	78	69

Иргэн, хуулийн этгээдээс ирүүлсэн өргөдөл, гомдлыг үндэслэн “Монголын хөрөнгийн бирж” ХК, “ҮЦТХТ” ХХК, үнэт цаасны компани болон шаардлагатай тохиолдолд Шүүхийн шинжилгээний үндэсний хүрээлэн зэрэг байгууллагуудаас тайлбар, баримт материалыг гаргуулан авч тусгай зөвшөөрөл эзэмшигч, үйлчлүүлэгчийн хооронд гарсан маргааныг урьдчилан шийдвэрлэдэг. Харин хувьцааг зөвшөөрөлгүй арилжаалсан тохиолдол нь Зөрчлийн тухай хуулийн тусгай ангийн 11.10 дугаар зүйлийн 2.20 дахь хэсгийг зөрчсөн үйлдэлд хамаарах тул Зөрчил, шалган шийдвэрлэх тухай хуулийн дагуу ажиллагаа явуулж байна.

Тайлант хугацаанд 34 иргэний өргөдөл, гомдлын хянахад хувьцаа худалдах захиалгын гэрээ болон бэлэн мөнгө хүссэн өргөдөлд нэр бүхий гарын үсэг зурагдсан тул тухайн гарын үсгийг хуурамч эсэхийг эрх бүхий байгууллагаар тогтоолгохыг албан бичгээр хариу өгсөн, мөн тусгай зөвшөөрөл нь хүчингүй болсон брокерийн компаниар дамжуулан арилжаалагдсан тохиолдолд Зөрчлийн тухай хуулийн 11.10 дугаар зүйлийн 2 дахь хэсгийн 2.20 дахь заалтыг буцаан хэрэглэх боломжгүй, зөрчлийн хэргийн хөөн хэлэлцэх хугацаа өнгөрсөн зэрэг шалтгааны улмаас зөрчлийн шинжгүй гэж үзээд 14 иргэний өргөдлийг харьяаллын дагуу цагдаагийн байгууллагад шилжүүлэв. Мөн нийт 15 иргэний өргөдлийн дагуу тэдгээрт учирсан хохирлыг барагдуулахаар 3 үнэт цаасны компанид үүрэг өгч, 5 иргэний үнэт цаасны төвлөрсөн хадгаламж дахь дансанд “Говь” ХК-ийн 5450, “Сор” ХК-ийн 28, “Махимпекс” ХК-ийн 12, “Дорнод” ХК-ийн 100, “АПУ” ХК-ийн 2900 ширхэг хувьцааг тус тус буцаан байршуулж, 2 иргэний хувьцаанд оногдох нийт 800.0 мянган төгрөгийн хохирлыг бүрэн барагдуулаад байна.

1.1.2 Даатгалын салбар

2019 оны 3 дугаар улирлын байдлаар иргэн, аж ахуйн нэгж, байгууллагаас даатгалын үйл ажиллагаатай холбоотойгоор өссөн дүнгээр нийт 135 өргөдөл ирснээс хугацаандаа шийдвэрлэгдсэн 123, 12 өргөдөл хуулийн хугацаанд хянагдаж байна.

Хүснэгт 3. Даатгалтай холбоотой өргөдлийн товч утга

Д/д	Өргөдөл, гомдлын товч утга	2018/III тоо	Эзлэх хувь	2019/III тоо	Эзлэх хувь
1	Нөхөн төлбөр олгохоос татгалзсан	78	75.8%	94	69.2%
2	Нөхөн төлбөр олгохгүй удаасан	7	6.8%	7	5.1%
3	Нөхөн төлбөрийг хасч олгосон	5	5.1%	16	12.5%
4	Хохирлын үнэлгээний талаар	3	3.1%	4	3.0%
5	Даатгалын хураамжийг илүү тооцсон	2	2.1%	0	0.0%
6	Бусад	7	7.1%	14	10.2%
	Нийт	103	100.0%	135	100.0%

Өргөдөл, гомдлыг утгаар нь ангилбал, даатгагчийн зүгээс даатгалын нөхөн төлбөрийг олгохоос татгалзсан гэх өргөдлийн тоог өнгөрсөн оны үзүүлэлттэй харьцуулбал 20.5 хувиар, нөхөн төлбөрийг дутуу олгосон тохиолдол 2 дахин өссөн үзүүлэлттэй байна.

Тайлант хугацааны даатгалын өргөдөл, гомдлыг бүтээгдэхүүний төрлөөр нь ангилбал:

Хүснэгт 4. Даатгалын бүтээгдэхүүний төрөл

Д/д	Даатгалын төрөл	2018/III тоо	Эзлэх хувь	2019/III тоо	Эзлэх хувь
1	Жолоочийн хариуцлагын даатгал	13	12.6%	27	20.5%
2	Авто тээврийн хэрэгслийн даатгал	44	42.7%	56	41.1%
3	Орон сууц, зээлдэгчийн эрсдэлийн даатгал	21	20.4%	22	16.1%
4	Гэнэтийн осол, эмчилгээний даатгал	4	3.9%	9	6.6%
5	Хөрөнгийн даатгал	4	3.9%	13	9.5%
6	Мал амьтны даатгал	3	2.9%	0	0.0%
7	Ачаа, тээврийн даатгал	2	1.9%	1	0.7%
8	Санхүүгийн даатгал	1	1.0%	0	0.0%
9	Зээлийн даатгал	1	1.0%	0	0.0%
10	Хуримтлалын даатгал	1	1.0%	0	0.0%
11	Хариуцлагын даатгал	1	1.0%	3	2.2%
12	Бусад	8	7.7%	4	2.9%
	Нийт	103	100.0%	135	100.0%

Өмнөх оны мөн үетэй харьцуулбал жолоочийн хариуцлагын даатгал, орон сууц, зээлдэгчийн эрсдэлийн даатгал, авто тээврийн хэрэгслийн даатгал, гэнэтийн осол, эмчилгээний, хариуцлагын болон хөрөнгийн даатгалын маргааны тоо өссөн үзүүлэлттэй бөгөөд эдгээр 6 даатгалын төрөлд хамаарах маргааны тоо нийт өргөдөл, гомдлын 97.0 хувийг эзэлжээ. Харин ачаа, тээврийн даатгалтай холбоотой маргаан буурсан байна.

Хүснэгт 5. Даатгалтай холбоотой өргөдлийн шийдвэрлэлт

Д/д	Өргөдөл гомдолд хамааралтай даатгалын компани	Даатгагч нөхөн төлбөр олгохоос татгалзсан нь үндэслэлтэй	Даатгагч нөхөн төлбөр олгохоос татгалзсан нь үндэслэлгүй	Шүүхэд хандах	Холбогдох хариу тайлбар, заавар, зөвлөгөө өгсөн	Шийдвэрлэх явцад нөхөн төлбөр олгогдсон
1	“Бодь даатгал” ХХК	2	7	3	-	-
2	“Мандал даатгал” ХХК	4	9	3	1	-
3	“Миг даатгал” ХХК	2	7	1	-	-
4	“Монгол даатгал” ХХК	6	2	1	-	-
5	“Номин даатгал” ХХК	-	-	4	1	1
6	“Соёмбо даатгал” ХХК	4	5	3	-	1
7	“Ард даатгал” ХХК	-	7	6	-	-
8	“Хаан даатгал” ХХК	3	2	1	-	1
9	“Практикал даатгал” ХХК	4	3	4	-	-
10	“Монре даатгал” ХХК	4	2	1	-	1
11	“Тэнгэр даатгал” ХХК	5	3	-	1	-
12	“Улаанбаатар хотын даатгал” ХХК	-	-	1	-	-
13	Бусад	-	-	-	7	-
	Нийт /123/	34	47	28	10	4

Хүснэгт 6. Урьдчилан шийдвэрлэсэн даатгалын нөхөн төлбөрийн дүн

Д/д	Холбогдох даатгалын компани	Иргэн, хуулийн этгээд	Шийдвэрлэсэн нөхөн төлбөрийн дүн	Олгогдсон нөхөн төлбөрийн дүн
1	“Бодь даатгал” ХХК	6	43,867,067	39,807,000
2	“Мандал даатгал” ХК	2	63,915,556	3,165,000
3	“Миг даатгал” ХХК	3	71,981,515	3,574,100
4	“Соёмбо даатгал” ХХК	1	87,635,292	190,000
5	“Ард даатгал” ХК	4	79,744,272	40,782,500
6	“Хаан даатгал” ХХК	2	3,090,000	3,090,000
7	“Практикал даатгал” ХХК	1	48,614,366	7,552,000
8	“Монре даатгал” ХХК	2	13,329,482	13,329,482
9	“Тэнгэр даатгал” ХХК	1	56,632,427	388,000
	Нийт	22	468,809,977	111,878,082

Тайлант хугацаанд чиглэлийн хэмжээнд даатгуулагч 22 иргэн, хуулийн этгээдийн нөхөн төлбөрт нийт 468.8 сая төгрөгийг олгуулах урьдчилсан шийдвэрийг гаргаж, үүнээс нийт 9 иргэн, хуулийн этгээдэд нийт 111.9 сая төгрөгийн нөхөн төлбөрийг олгуулаад байна.

1.1.3 Банк бус санхүүгийн байгууллага

2019 оны 3 дугаар улирлын байдлаар иргэн, аж ахуйн нэгж, байгууллагаас банк бус санхүүгийн байгууллага (ББСБ)-ын үйл ажиллагаатай холбоотой нийт 49 өргөдөл, гомдол ирснээс 42 нь хуулийн хугацаанд шийдвэрлэгдэж, 7 өргөдөл хянагдаж байна.

Хүснэгт 7. ББСБ-ын үйл ажиллагаатай холбоотой өргөдөл

Д/д	Өргөдөл, гомдлын товч утга	2019/ III тоо	Эзлэх хувь
1	Зээлийн мэдээллийн сангийн мэдээлэл	8	16.2%
2	Зээлийн гэрээний маргаан	5	10.2%
3	ББСБ-ын үйл ажиллагаа	22	44.9%
4	Лавлагаа болон зохицуулалтын бус	11	22.4%
5	Бусад/ барьцааны зүйл/	3	6.2%
	Нийт	49	100.0 %

Тайлант хугацааны өргөдөл, гомдлын тоог 2018 оны мөн үетэй харьцуулбал, ББСБ-ын үйл ажиллагаа, зээлийн ангилал, лавлагаа авахтай холбоотойгоор ирүүлсэн өргөдлийн тоо өссөн бол зээлийн гэрээний маргааны тоо буурсан байна.

Хүснэгт 8. ББСБ-тай холбоотой өргөдөл гомдлын шийдвэрлэлт

Д/д	Өргөдөл гомдол шийдвэрлэсэн утга	2019/III
1	Хорооноос үүрэг даалгавар хүргүүлсэн	9
2	Хууль хяналтын байгууллагад хандан шийдвэрлүүлэх	5
3	Зөрчил шалган шийдвэрлэх тухай хуулийн дагуу хариуцлага оногдуулсан	1
4	Холбогдох хариу өгч шийдвэрлэсэн	38
5	Хуулийн хугацаанд хянагдаж байгаа	6
	Нийт	49

1.1.4 Хадгаламж, зээлийн хоршоо

2019 оны 3 дугаар улирлын байдлаар хадгаламж, зээлийн хоршоо (ХЗХ)-ны үйл ажиллагаатай холбогдуулан нийт 6 өргөдөл, гомдол ирснийг хуулийн хугацаанд хянан шийдвэрлэжээ.

Хүснэгт 9. ХЗХ-дын үйл ажиллагаатай холбоотой ирүүлсэн өргөдлийн товч утга

Д/д	Товч утга	2019/ III тоо	Эзлэх хувь
1	Лавлагаа гаргуулах	2	33.3%
2	Хадгаламж буцаан олгоогүй	-	-
3	ХЗХ-ны үйл ажиллагаа	4	66.7%
	Нийт	6	100.0%

Хүснэгт 10. ХЗХ-дын үйл ажиллагаатай холбоотой өргөдөл гомдлын шийдвэрлэлт

Д/д	Өргөдөл гомдол шийдвэрлэсэн утга	2019/III
1	Хорооноос үүрэг даалгавар хүргүүлсэн	2
2	Хууль хяналтын байгууллагад хандан шийдвэрлүүлэх	-
3	Зөрчил шалган шийдвэрлэх тухай хуулийн дагуу хариуцлага оногдуулсан	-
4	Холбогдох хариу өгч шийдвэрлэсэн	4
5	Хуулийн хугацаанд хянагдаж байгаа	-
	Нийт	6

2. ӨРГӨДӨЛ, ГОМДЛЫН ШИЙДВЭРЛЭЛТ

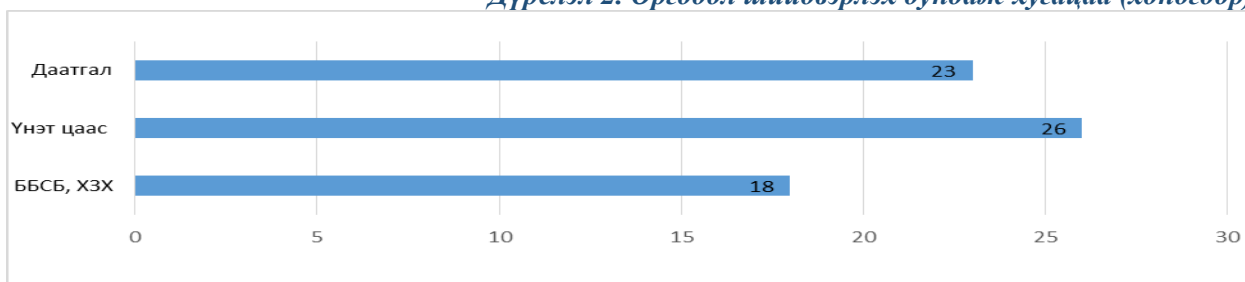
Тайлант хугацаанд ХОҮЭХ Чиглэлд нийт 259 өргөдөл, гомдол ирснээс:

Хүснэгт 11. Өргөдөл, гомдлыг шийдвэрлэсэн байдал

Өргөдөл, гомдлын шийдвэрлэлт	Өргөдлийн тоо
Шийдвэрлэж, хариуг өгсөн. Үүнд:	234
<i>Хугацаанд нь шийдвэрлэсэн</i>	228
<i>Хугацаа хэтэрч шийдвэрлэсэн</i>	6
Шийдвэрлэх шатанд байгаа. Үүнд:	25
<i>Хуулийн хугацаанд хянагдаж буй</i>	19
<i>Хугацааг нь сунган хянагдаж буй</i>	6

Өргөдлийн шийдвэрлэлтийн үйл ажиллагааны процесс, авах арга хэмжээний хүрээ харилцан адилгүй байгаагаас хамааран тухайн өргөдлийн шийдвэрлэх хугацаа өөр өөр байгаа хэдий ч нийт өргөдлийн шийдвэрлэлтийн дундаж хугацаа 23 хоног болж өмнөх оны мөн үетэй харьцуулахад 6 хоногоор сунгагдсан нь дийлэнх өргөдөл, гомдлын утга, агуулгууд тухайн мэргэжлийн чиглэлээр нарийвчилсан чадвар болон ажлын туршлага шаардсан, оролцогч талуудын хоорондын илүү төвөгтэй маргааны хэлбэртэй болсноос гадна зарим зөрчлийн шинжтэй өргөдлийн дагуу зөрчлийн хэрэг бүртгэлтийн ажиллагаа явуулах болсонтой холбоотой.

Дүрслэл 2. Өргөдөл шийдвэрлэх дундаж хугацаа (хоногоор)

ХЯНАЛТ ШАЛГАЛТ, ЗОХИЦУУЛАЛТЫН ГАЗРЫН ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАГЧ, ҮЙЛЧЛҮҮЛЭГЧИЙН ЭРХИЙГ ХАМГААЛАХ ЧИГЛЭЛ